

É r t é k e l é s

Kötelezővé kellene tenni az üzemekben, hogy a kutatási jelentésekben, különböző beszámolóokban, műszaki fejlesztési témadolgozatokban stb. az illetékes szakemberek a vonatkozó irodalomra hivatkozzanak. Ugyanígy értékelni kellene az irodalomból vett vagy ennek alapján tovább fejlesztett újításokat is. Így részben konkrétan is megmutatkozna a dokumentációs tevékenység, illetve a műszaki tájékoztatás által nyújtott segítség.

Fentiekben röviden felvázoltuk elképzelésünket az üzemi műszaki tájékoztatásról. Sajnos, a dokumentációs munkát nálunk még meglehetősen "szabad úszó" módjára végzik, nem születnek még rendelkezések, szabványok a munka elvégzését illetően, szemben a könyvtári munkákkal, ahol már bizonyos megszabott utakon járunk. Természetesen ez a dokumentáció ujkeletűségéből is ered, amely még kialakulásban van. A jelen cikkben közöltek vitaindítóként kívántuk ismertetni remélve, hogy több hozzászólás során kialakulhat az a legjárhatóbb út, amelyen haladva nagyban hozzájárulhatunk a ma még nehéz probléma megoldásához.

Hartai Magda-Ungvári Lászlóné

A KGM MEZŐGÉPFEJLESZTÉSI INTÉZET 10 ÉVES SZAKIRODALMI-KÖNYVTÁRI- ÉS DOKUMENTÁCIÓS TEVÉKENYSÉGE

002:061.6:631.3

A KGM MEZŐGÉPFEJLESZTÉSI INTÉZET ebben az évben ünnepelte fennállásának 10. évfordulóját. Az 1950-ben alakult Mezőgépszerkesztő Iroda feladata új mezőgazdasági gépek szerkesztése és a meglévő mezőgazdasági gépek korszerűsítése volt. Ennek megfelelően vált szükségessé a dokumentációs munka megindítása, majd később a szakkönyvtár könyv- és folyóirat állományának gyűjtése. A dokumentációs és könyvtári munka párhuzamosan fejlődött a műszaki fejlődés menetével. 1956-ban, minisztertanácsi határozat alapján az Iroda Mezőgépfelkészítési Intézetté alakult, ebben a minőségben magasabbrendű feladatok megoldására hivatott. Így többek között a tervezéssel kapcsolatos műszaki és gazdaságossági kutató tevékenység, valamint az új gyártmányok elsődleges kísérleteinek lebonyolítása stb. tartozik hatáskörébe.

Szükség van arra, hogy a megnövekedett követelményeknek a dokumentációs és könyvtári munka is eleget tegyen. Az alábbiakban ismertetjük az Intézet szakirodalmi- dokumentációs- és könyvtári munkájának fejlődését.

SZAKIRODALMI TEVÉKENYSÉG

Az Intézet számos dolgozója irt az elmúlt 10 év alatt önálló szakkönyveket, amelyekben egy adott szakterületen a korszerű fejlődés helyzetét ismertette. Ezeket főként a MEZŐGAZDASÁGI GÉP-KISKÖNYVTÁR- ÉS MERNÖKI TOVÁBBKÉPZŐ sorozatokban adták ki. A mezőgazdaság egyik kiemelkedő középfokú tankönyve a "MEZŐGAZDASÁGI MUNKAGÉPEK SZERKEZETE ÉS KEZELÉSE 1-3.köt." az Intézeti kollektív munkája. Intézetünk kutatói munkatársai voltak a MEZŐGAZDASÁGI LEXIKON-nak, valamint az évente megjelenő MAGYAR MEZŐGAZDASÁGI ZSEBNAPTÁR-nak is.

Számos bel- és külföldi folyóiratban jelentek meg az Intézet munkatársainak cikkei. /Deutsche Agrartechnik, Magyar Mezőgazdaság, Malomipar, Magyar Tudományos Akadémia Agrártudományok Osztályának Közleményei stb./.

A mindenki által hozzáférhető könyvek és szakoikkék mellett, folyamatosan, minden tervezett géppel párhuzamosan készülnek el a kezelési utasítások, amelyeket az ipar a leszállított gépekhez köteles a vásárlónak adni. 10 év alatt 73 végleges és 25 ideiglenes kezelési utasítás látott napvilágot.

Nem mellőzhető az irodalmi tevékenység felsorolásánál a kísérleti- és utijelentések. Ezeknek összessége tükröként tárja elénk az Intézet eddigi munkáját, az általa tervezett gépekkel folytatott kísérleteket, valamint a külföldi szakmai tanulmányutak tapasztalatait.

MEZŐGÉPÉSZETI FIGYELŐ

1957-ben a Mezőgépipari Igazgatóság Iparági Kollégiuma határozatot hozott Mezőgépeszeti Figyelő c. tájékoztató megjelentetésére. A Mezőgépeszeti Figyelő célja, hogy tájékoztatást nyújtson a folyamatban lévő vagy már befejezett fejlesztési és kutatási munkákról, illetve azok eredményeiről mind belföldi, mind külföldi viszonylatban, továbbá, hogy szakirodalmi dokumentációs és szabványosítási kérdésekkel foglalkozzon.

A lap esetenként 170 példányban kb. 50 oldal terjedelemben jelenik meg. A rotaprint eljárással készült kiadvány elsősorban tanulmányokat közöl, amelyeket az Intézet kutatói és az iparág más szakemberei írnak. Az egyes tanulmányokat ábrák, táblázatok egészítik ki. A tanulmányok végén közlik a felhasznált irodalom jegyzékét. Beszámolókat közöl a külföldi kongresszusokról és kiállításokról. LAPSZEMLE című rovata szemelvényeket ad a külföldi szakcikk kivonataiból. A SZAKIRODALMI SZEMLE rovat ismerteti az Intézet műszaki könyvtárának új bel- és külföldi szerzeményeit.

A SZAKKÖNYVTÁR FEJLŐDÉSE, SZEREPE A MŰSZAKI FEJLESZTÉSBEN

1950-ben a könyvtár könyvállománya 297 kötet volt, 1960. júl.1-én 4450 kötet. Gyűjtőkörébe általában a mezőgazdaság gépesítésével kapcsolatos munkák tartoznak, azonban ezt a gyűjtőkört nem lehet mereven

elhatárolni. Szükség van az általános jellegű műszaki-gépészeti szakirodalomra, az egyes gyártási és technológiai folyamatok leírására, valamint az új, a gépgyártásnál felhasznált szerkezeti anyagokra vonatkozó leírásokra /pl. az egyre fejlődő műanyagipar termékeinek ipari felhasználását érintő művek stb./.

A könyvtár a magyar műszaki szakirodalom valamennyi, az Intézetet érdeklő művét, - sokszor több példányban is - a 10 év alatt folyamatosan megvásárolta. Ezen kívül a szovjet- és az NDK szakkönyvek éppen olyan közkedveltek, mint a nyugatról /NSZK, Anglia, USA, Franciaország, Olaszország/ folyamatosan beszerzett szakkönyvek.

A könyvtári feldolgozó munka is fejlődött a 10 év alatt. Míg 1955-ig csupán egy betűrendes-regisztrációs könyvbe jegyezték be a beérkező könyveket, addig ma a címleírási szabályoknak megfelelően minden könyvről szerzői és ETO szerinti szakkatalógus készül.

SZAKFOLYÓIRATOK SZEREPE A DOKUMENTÁCIÓS MUNKÁBAN

Az ebben a profilban viszonylag kevés magyar mezőgazdasági gépészeti szaklap mellett szükségesek a külföldi szakfolyóiratok. Míg 1951-ben 4, 1955-ben 22, 1959-ben már 44 féle külföldi szaklapot fizetett elő az Intézet. Valamennyi külföldi lap /orosz-, német-, angol-, olasz-, francia-, cseh-, és lengyel nyelvűek/ igen részletes tartalomjegyzékfordítását több példányban készítjük el. Ezekből egy példányt a folyóirathoz csatolunk, a többi példányt pedig az egyes osztályok kapják, ahol ezeket rendszeresen tanulmányozzák, és gyűjtik. Valamennyi folyóiratot a főmérnök nézi át, és amennyiben az Intézet tervező munkájával kapcsolatos cikket talál, kijelöli. Ezekre a cikkekre felhívjuk az illetékes osztályok tervezőinek figyelmét, akik vagy eredetiben olvassák ezeket, vagy pedig a fontos részleteket lefordíttatják. A fordítások dokumentációs-, könyvtári példányairól szintén betűrendes- és szakkatalógus készül.

BIBLIOGRÁFIAI TEVÉKENYSÉG

1956 óta a tervező munkában felmerülő új problémákkal kapcsolatban kívánság szerint folyamatosan irodalomkutatás folyik, illetve bibliográfiák készülnek.

PROSPEKTUS GYŰJTEMÉNY ÉS FOTODOKUMENTÁCIÓ - MINT A DOKUMENTÁCIÓS MUNKA KIEGÉSZÍTŐI

P r o s p e k t u s g y ű j t e m é n y

Az Intézet szakkönyvtára folyamatosan gyűjti az egyes gépkatalógusokat, prospektusokat. Ezeket témák, illetve gépfajták szerint elkülönítve tároljuk, és géptípusok szerint nyilvántartást vezetünk róluk. Így a kutatók az egyes új géptípusok tervezése előtt a prospektusokból megtekinthetik az adott gépféleség külföldi variációit. 1955-ben kb. 500 prospektusa volt a könyvtárnak, ma kb. 2500.

F o t o d o k u m e n t á c i ó

A fotodokumentáció gyűjtését és rendszerezését az Intézet 1957-ben kezdte meg. Azóta komoly segítséget jelent a mindennapi munkában. Az egyes gépek, valamint ezek részleteiről készült felvételek rendszerezett összeállítás a gépészeti dokumentációs munka jó kiegészítője.

A DOKUMENTÁCIÓS MUNKA KÜLSŐ SEGÉDESZKÖZEI

Dokumentációs munkánkban jelentős a külső dokumentációs szervektől, így elsősorban az ORSZÁGOS MŰSZAKI KÖNYVTÁRTÓL kapott segítség. Az OMK FIGYELŐKARTON-SZOLGÁLTATÁSÁT 1954 óta fizetjük elő. Az évek folyamán - miután egyre szaporodtak az Intézetet érdeklő témák - egyre több figyelőkartont rendeltünk. Ezeket DK szakrendben, katalógus fiókokban tároljuk, a kutatók szívesen veszik igénybe.

Az OMK lapszemléi közül a GÉPÉSZET-et 1952 óta, az ELEKTRO-TECHNIKÁT és ÜZEMSZERVEZÉST 1956 óta rendeljük meg.

A KOHÓ- ÉS GÉPIPARI KÖNYVTÁRI HÁLÓZATI ALKÖZPONT két kiadványát hasznosítjuk. Ezek: a KOHÓ- ÉS GÉPIPARI SZAKIRODALMI TÁJÉKOZTATÓ, valamint a KOHÓ- ÉS GÉPIPARI IPARGAZDASÁGI ÉS MŰSZAKI FEJLESZTÉSI TÁJÉKOZTATÓ.

1956 óta járattuk az ORSZÁGOS MEZŐGAZDASÁGI KÖNYVTÁR által kiadott AGRÁRIRODALMI SZEMLE-t. Ebben a kiadványban találhatóak az olyan témák feldolgozásai, amelyek mivel nemcsak kimondottan gépészeti jellegűek, az OMK lapszemlékben nincsenek. Agronómiai és mezőgazdasági témák esetében ez az Intézet könyvtárának szinte egyedüli külső segédeszköze.

1957 óta feldolgozzuk még a MAGYAR NEMZETI BIBLIOGRÁFIÁT és a MAGYAR FOLYÓIRATOK REPERTÓRIUMÁT is. Ez utóbbiban közölt, bennünket érdeklő cikkek címeit kivágjuk, és szabvány kartonra ragasztva a cikk-katalógusban helyezzük el.

A LICENCIA szabadalmi kiértesítő szolgálatot is rendszeresen járattuk.

Végezetül ismertetjük a könyvtár statisztikájának néhány lényegesebb adatát:

Könyvtári állomány:

	Darabszám alakulása		Folyóiratok előfizetése			Kikölcsön- zott köte- tek száma:
	új beszer- zés	összes	belföl- di	külföl- di	öss- zes	
1950	297	297	4	-	4	31
1951	88	385	3	4	7	86
1952	382	473	3	9	12	404
1953	549	855	6	12	18	638
1954	429	1404	6	20	26	430
1955	716	2120	12	22	34	795
1956	385	2515	16	31	47	759
1957	507	3022	17	32	49	658
1958	583	3605	23	35	58	654
1959	478	4083	23	44	67	691

Bár a dokumentációs munka legnagyobb része számokban le nem mérhető, az ezen a téren elért eredmények mégis kétségtelenek. A továbbiakban is az marad a cél, hogy az intézetben folyó tervező- és kutató munka mindenkor mint biztos segítség-re támaszkodhassék az adott témával kapcsolatos, feltárt szakirodalomra és egyéb dokumentációs anyagra.

Esztergályos Marianne

PROPAGANDA A MOSONMAGYARÓVÁRI TIMFÖLD- ÉS MŰKORUNDGYÁR
MŰSZAKI KÖNYVTÁRÁBAN

026:62

Tudjuk mindnyájan, hogy a műszaki könyvtár legjobban akkor tölti be hivatását, ha a benne felsorakozó könyvanyag-ról és folyóiratokról a vállalat dolgozói minél kimerítőbb tájékoztatást szereznek.

A könyvekről is, a folyóiratokról is azonban ne csupán azok nyerjenek tudomást, akik a könyvtárt látogatják, hanem arra kell törekedni, hogy a legszélesebb rétegek kapjanak valamilyen formában betekintést.

Sorra véve a könyvtári állomány két csoportját, tehát a könyvállományt és a folyóiratokat, - k é t f é l e a m ó d s z e r is, amellyel az érdeklődést felébresztjük, és a felébresztett érdeklődést ébren tartjuk. A nagy mennyiségű régi /tehát nem az utolsó hetekben érkezett/ könyv ne legyen eltemetett kincs. Erre tehát újból és újból fel kell hívni a figyelmet.

A következő módszert tartom erre alkalmasnak. Nálunk a műszaki könyvtár igen kedvező helyen van, és pedig ugyanabban a csarnokban van a bejárata, mint az étkezőnek és büfének, ezért az ajtajára /ahol mások a helyi adottságok, ott jó helyen elhelyezett hirdetőtáblára/ félív nagyságú kartonlapokon időről-időre kifüggesztem az egy-egy szakmát érdeklő, legnépszerűbbnek gondolható művek jegyzékét. Élönken szembetűnő, nagy festett betűkkel címként szerepel a felhívás pl. így:

M A R Ó S O K figyelem!

A következő könyvek kölcsönözhetőek:
Erdős Nándor: Esztergályosok és marósok trigonometriája
Makádi - Papp: Marós ujtások és munkamódszerek
Katoná: Kemény fémbetűtes szerszámok üzemeltetése és a termé-
lékenység fokozása a marásnál
Makádi András: Osztófej munkák
Makádi András: Marás